

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра спеціально-правових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор інституту
О.О. Ляшко
2019

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ РИМСЬКОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

за спеціальністю: 081 «Право»

спеціалізації: «Право»

Навчально-науковий гуманітарний інститут

Київ - 2019 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Основи римського приватного права» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 081 «Право», спеціалізацією «Правознавство» ступеня вищої освіти бакалавр, за денною та заочною формою навчання.

Розробник: к.ю.н., старший викладач кафедри спеціально-правових дисциплін Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського Бортняк К.В.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціально-правових дисциплін
Протокол від 10 жовтня 2019 р.

Завідувач кафедри спеціально-правових дисциплін

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'K. V. Bortnyak', written over a light blue grid background.

1. Програма навчальної дисципліни

Розвиток громадянського суспільства в Україні як одне з пріоритетних завдань, що постали перед українською спільнотою на початку XXI століття, потребує для свого успішного вирішення задіяння всіх можливих ресурсів (засобів), які слугуватимуть зростанню рівня правосвідомості та правової культури громадян держави. Серед зазначених засобів провідну роль відіграють ті, що за своєю природою, походженням і призначенням мають стосунок до цивілістики, прямо чи опосередковано слугують ефективному правовому регулюванню приватно-правових відносин. Зважаючи на історичне значення рецепції римського права у правових системах країн континентальної Європи, до числа яких належить і Україна, вивчення навчальної дисципліни «Римське приватне право» слід вважати важливою та невід'ємною частиною правової освіти студентів і, відповідно, одним з інструментів позитивної трансформації вітчизняного громадянського суспільства. Римське приватне право небезпідставно вважається значним і величним досягненням світової культури, яке піднесло юридичну справу на верхівку людського духу і моральності.

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення з історією виникнення і розвитку римського приватного права, його джерелами, змістом, історичним і сучасним значенням. «Римське приватне право» є дисципліною, яка закладає не тільки основи правової культури, а й юриспруденції загалом, дає знання про історію становлення та розвитку багатьох інститутів сучасного права.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- ознайомлення з історією становлення і розвитку римського приватного права, його системою та джерелами;
- засвоєння основних теоретичних положень римського приватного права як підґрунтя подальшого розвитку цивілістичної думки;
- вивчення основних інститутів римського приватного права;
- вироблення у студентів поваги до правових пам'яток минулого та набуття навичок їх використання для розвитку правового мислення. Предметом навчальної дисципліни є приватне (цивільне) право античного Риму. Основна увага приділяється правовим інститутам, які були найбільшою мірою опрацьовані юристами стародавнього Риму та зумовили подальший розвиток приватного (цивільного) права майже всіх держав континентальної Європи і більшості країн світу, в тому числі сучасної України.

Студенти повинні знати:

- історичні етапи становлення і розвитку римського приватного права та його значення для сучасної юриспруденції;
- основні джерела римського приватного права;
- основні правові інститути й теоретичні положення римського приватного права;
- особливості здійснення судочинства та види позовів в античному Римі;
- особливості правового регулювання сімейних правовідносин;
- правовий статус осіб в античному Римі;
- особливості правового регулювання майнових відносин;
- особливості правового регулювання зобов'язальних відносин;
- особливості давньоримського спадкового права.

Студенти повинні вміти аналізувати правові явища з використанням понять та інших правових засобів, вироблених юристами Стародавнього Риму; здійснювати порівняльний аналіз римського права (окремих його інститутів) і сучасного цивільного права; використовувати набуті знання у процесі вивчення чинного в Україні цивільного права.

У структурно-логічній схемі викладання правових дисциплін навчальна дисципліна «Римське приватне право» має розташовуватися після навчальної дисципліни «Теорія держави і права» і передувати вивченню дисциплін цивілістичного циклу (цивільного права, сімейного права, цивільного процесуального права та ін.).

На вивчення навчальної дисципліни заплановано годин 180, 6 кредитів ECTS.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних

працівників кафедри спеціально-правових дисциплін, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою ____.

Структура навчальної дисципліни «Основи римського приватного права»

Розділ I. Загальна частина римського приватного права

Тема 1. Поняття, структура та історичне значення римського приватного права

Тема 2. Джерела римського приватного права

Тема 3. Особи у римському приватному праві

Тема 4. Сімейний статус фізичної особи

Тема 5. Захист цивільних прав. Позови

Розділ II. Особлива частина римського приватного права

Тема 6. Речі та речові права: загальні положення

Тема 7. Володіння

Тема 8. Право власності

Тема 9. Права на чужі речі

Тема 10. Загальні положення про зобов'язання

Тема 11. Договори: загальні положення

Тема 12. Окремі види договірних зобов'язань

Тема 13. Позадоговірні зобов'язання

Тема 14. Спадкове право

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS -6	Галузь знань 081 Право <small>(назва і шифр)</small>	Нормативна (за вибором)	
	Спеціальність 081Право <small>(назва і код спеціальності)</small>		
Кількість розділів -2	Спеціалізація: Правознавство	Рік підготовки	
		2019-й	2020-й
Загальна кількість годин 180	Правознавство	Семестр	
		1-й, 5-й	1-й, 5-й
	Ступінь вищої освіти: Бакалавр	Лекції	
		28год.	12год.
		Семінарські	
		32год.	4год.
	Практичні		
	- год.	- год.	
	Самостійна робота		
	120год.	108 год.	
Вид контролю:			
Залік	Екзамен		

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Всього	у тому числі				всього	у тому числі			
		л	п	сем.	С.		л	п	сем.	С.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. Загальна частина римського приватного права										
Тема 1. Поняття, структура та історичне значення римського приватного права	12	2		2	8	8	2			6
Тема 2. Джерела римського приватного права	12	2		2	8	14				14
Тема3. Особи у римському приватному праві	14	2		2	8	10	2			8
Тема4. Сімейний статус фізичної особи	14	2		2	8	12				12
Тема5. Захист цивільних прав. Позови	18	2		4	8	10			2	8
Разом за розділом 1.	62	10		12	40	54	4		2	48
Розділ 2. Особлива частина римського приватного права										
Тема 1 Речі та речові права: загальні положення	12	2		2	8	14	2			12
Тема2. Володіння	12	2		2	8	14				14
Тема 3. Право власності	12	2		2	8	14				14
Тема4. Права на чужі речі	12	2		2	8	14				14
Тема5. Загальні положення про зобов'язання	16	2		2	12	14	2			12
Тема6. Договори	14	2		4	8	14				14
Тема7. Окремі види договірних зобов'язань	12	2		2	8	14	2			12
Тема8. Позадовірні зобов'язання	16	2		2	12	14			2	12
Тема9. Спадкове право	12	2		2	8	14	2			12
Разом за розділом 2	118	18		20	80	126	8		2	116
Екзамен (або Залік)										
Усього годин	180	28		32	120	180	12		4	164

4. Плани семінарських та практичних занять

Тема 1. Поняття, структура та історичне значення римського приватного права

1. Поняття та предмет римського приватного права.
2. Структура римського права та його основні системи.
3. Етапи розвитку Римської держави і права.
4. Рецепція римського права.

Питання для самостійного опрацювання

1. Поняття та зміст права народів, його взаємозв'язок із цивільним правом.
2. Значення римської юриспруденції для формування і розвитку права.
3. Вплив римського права на становлення цивільного законодавства сучасних правових систем.

Список джерел, основної використаної та рекомендованої для поглибленого вивчення курсу літератури, інтернет-ресурсів (далі джерела і література): 1, 4-13, 19, 24-27, 31, 32, 35, 38, 40, 41, 43, 44, 51, 60, 62, 65, 77.

Тема 2. Джерела римського приватного права

1. Поняття та види джерел римського приватного права.
2. Форми діяльності юристів у Стародавньому Римі.
3. Кодифікація римського права.

Питання для самостійного опрацювання

1. Поняття та загальна характеристика джерел римського приватного права.
2. Види джерел римського приватного права.
3. Кодифікація Юстиніана

Джерела і література: 1-13, 20, 21, 28, 53, 72, 73.

Тема 3. Особи у римському приватному праві

1. Поняття особи. Правоздатність та дієздатність осіб.
2. Правове становище римських громадян.
3. Правове становище латинів, перемісників, вільновідпущеників та колонів.
4. Правове становище рабів.
5. Юридична особа в римському приватному праві.

Питання для самостійного опрацювання

1. Римське громадянство (виникнення, набуття, припинення).
2. Приватні корпорації у Стародавньому Римі.
3. Діяльність прокуратора як вид добровільного представництва.
4. Представницька діяльність на підставі договору доручення.

Джерела і література: 4-13, 30, 37, 48-50, 71, 75, 76.

Тема 4. Сімейний статус фізичної особи

1. Римська сім'я. Агнатське та когнатське споріднення.
2. Шлюб.
3. Правовідносини подружжя.
4. Правовідносини батьків і дітей.

Питання для самостійного опрацювання

1. Динаміка регулювання сімейних відносин у Стародавньому Римі.
2. Конкубат.

Джерела і література: 4-15, 64.

Тема 5. Захист цивільних прав. Позови

1. Форми захисту прав.
2. Види римського цивільного процесу
3. Поняття і види позовів.
4. Позовна давність.
5. Спеціальні засоби преторського захисту.

Питання для самостійного опрацювання

1. Речовий позов (*actio in rem*).
2. Персональний або особистий позов (*actio in personam*).
3. *Actio stricti iuris* (позов “суворого права”) та *actio bonae fidei* (позов “доброї совісті”).
4. *Actio directa* (“прямий позов”) та *actio contraria* (“зворотний позов”).
5. *Actio utilis* - позов за аналогією.
6. *Actio fictia* - позови з Фікцією.
7. Позови штрафні та реіперсекуторні.

Джерела і література: 4-13, 16, 33.

Тема 6. Речі та речові права: загальні положення

1. Поняття та класифікація речей у римському праві.
2. Співвідношення понять товар і річ. Поняття майна.
3. Поняття, загальна характеристика та види речових прав.

Питання для самостійного опрацювання

1. Співвідношення речового і зобов'язального права

Джерела і література: 4-13.

Тема 7. Володіння

1. Загальне вчення про володіння у Стародавньому Римі.
2. Виникнення і припинення володіння (посідання).
3. Види володіння.
4. Захист володіння.

Питання для самостійного опрацювання

1. Вчення про володіння у Стародавньому Римі: історія розвитку.
2. Захист володіння

Джерела і література: 4-13, 61.

Тема 8. Право власності

1. Поняття права власності.
2. Види права власності.
3. Спільна власність.
4. Способи набуття права власності.
5. Обмеження права власності.
6. Припинення права власності.
7. Захист права власності.

Питання для самостійного опрацювання

1. Формування поняття про право власності у Стародавньому Римі.
2. Спільна власність

Джерела і література: 4-13, 54.

Тема 9. Права на чужі речі

1. Поняття та види прав на чужі речі.
2. Сервітут (право обмеженого користування чужим майном).
3. Емфітевзис (право користування чужою земельною ділянкою сільськогосподарського призначення).
4. Суперфіцій (право користування чужою земельною ділянкою для забудови в межах населеного пункту).
5. Заставне право.

Джерела і література: 4-13, 34, 36, 46.

Тема 10. Загальні положення про зобов'язання

1. Поняття та загальна характеристика зобов'язання.
2. Види зобов'язань.
3. Сторони у зобов'язанні.
4. Підстави виникнення зобов'язання.
5. Зміст зобов'язання.
6. Виконання зобов'язання.
7. Припинення зобов'язання.

Питання для самостійного опрацювання

1. Забезпечення виконання зобов'язання.
2. Наслідки невиконання зобов'язання.

Джерела і література: 4-13, 17, 56-59, 67, 74, 78.

Тема 11. Договори: загальні положення

1. Поняття і види договорів у Стародавньому Римі.
2. Зміст договору.
3. Умови дійсності договорів.
4. Укладення договорів.

Питання для самостійного опрацювання

1. Поняття контрагентів.
2. Поняття волевиявлення.
3. Поняття конклюдентних дій.
4. Поняття помилки

Джерела і література: 4-13.

Тема 12. Окремі види договірних зобов'язань

1. Вербальні контракти.
2. Літеральні контракти.
3. Консенсуальні контракти.
4. Реальні контракти.
5. Безіменні контракти.

Питання для самостійного опрацювання

1. Вербальні контракти.
2. Літеральні контракти.
3. Консенсуальні контракти.
4. Реальні контракти.
5. Безіменні контракти.
6. Пакти.

Джерела і література: 4-13.

Тема 13. Позадовісні зобов'язання

1. Квазіконтракти.
2. Становлення поняття та загальна характеристика зобов'язань із деліктів.
3. Класифікація зобов'язань із деліктів.
4. Квазіделікти.

Джерела і література: 4-13, 18, 33, 45, 70.

Тема 14. Спадкове право

1. Поняття і види порядків спадкування.
2. Спадкування за заповітом.
3. Спадкування за законом.
4. Прийняття спадщини.
5. Легати та фідейкоміси.
6. Захист спадкових прав

Джерела і література: 4-13, 22, 23.

5. Завдання самостійної роботи

Орієнтовний перелік питань для тестового контролю самостійної роботи

- Поняття і структура римського права, його основні системи.
- Поняття та предмет римського приватного права.
- Принципи римського приватного права
- Етапи розвитку римського приватного права.
- Рецепція римського права.
- Поняття та загальна характеристика джерел римського приватного права.
- Види джерел римського приватного права.
- Звичаї в Стародавньому Римі.
- Закони в Стародавньому Римі. Закони XII таблиць як збірник звичаєвого права.
- Форми діяльності юристів у Стародавньому Римі.
- Право цивільне і право преторське.
- Римські магістрати і значення їх едиктів для вироблення нової системи права.
- Імператорські конституції, їх види та кодифікація.
- Кодифікація Юстиніана.
- Поняття особи у римському праві.
- Правоздатність особи в Стародавньому Римі.
- Дієздатність особи в Стародавньому Римі.
- Опіка та піклування в Стародавньому Римі.

- Римське громадянство (виникнення, набуття, припинення).
- Правове становище римських громадян.
- Правове становище латинів.
- Правове становище перегринів.
- Правове становище вільновідпущеників.
- Правове становище колонів.
- Правове становище рабів.
- Юридична особа в римському приватному праві.
- Представництво в римському приватному праві.
- Римська сім'я. Агнатське та когнатське споріднення.
- Шлюб у Стародавньому Римі.
- Правовідносини подружжя у Стародавньому Римі.
- Правовідносини батьків і дітей у Стародавньому Римі.
- Форми захисту прав у Стародавньому Римі: загальна характеристика.
- Приватна саморозправа.
- Поняття і види римського цивільного процесу.
- Легісакційний процес.
- Формулярний процес.
- Екстраординарний процес.
- Поняття і види позовів.
- Речовий позов (*actio in rem*) та особистий позов (*actio in personam*).
- Позовна давність.
- Спеціальні засоби преторського захисту.
- Поняття та класифікація речей у римському праві.
- Поняття, загальна характеристика та види речових прав.
- Загальне вчення про володіння.
- Виникнення і припинення володіння (посідання).
- Види володіння.
- Захист володіння.
- Поняття права власності, його формування у Стародавньому Римі.
- Види права власності.
- Спільна власність.
- Способи набуття права власності.
- Обмеження права власності.
- Припинення права власності.
- Захист права власності.
- Поняття та види прав на чужі речі.
- Сервітут (право обмеженого користування чужим майном): загальна характеристика.
- Земельні сервітути.
- Особисті сервітути.
- Емфітевзис (право користування чужою земельною ділянкою сільськогосподарського призначення).
- Суперфіцій (право користування чужою земельною ділянкою для забудови в межах населеного пункту).
- Заставне право.
- Поняття і види зобов'язань.
- Сторони у зобов'язанні.
- Підстави виникнення зобов'язання.
- Зміст зобов'язання.
- Виконання зобов'язання.

- Забезпечення виконання зобов'язання.
- Наслідки невиконання зобов'язання.
- Припинення зобов'язання.
- Поняття і види договорів у римському праві.
- Зміст договору.
- Умови дійсності договорів.
- Укладення договорів.
- Вербальні контракти.
- Літеральні контракти.
- Консенсуальні контракти.
- Реальні контракти.
- Безіменні контракти.
- Пакти.
- Квзіконтракти.
- Становлення поняття та загальна характеристика зобов'язань із деліктів.
- Види деліктних зобов'язань.
- Квзіделікти.
- Поняття спадкового права, основні етапи його розвитку в Стародавньому Римі.
- Види порядків спадкування.
- Спадкування за заповітом.
- Спадкування за законом.
- Прийняття спадщини.
- Легати та фідеїкоміси.
- Захист спадкових прав.

6.Індивідуальні завдання

Орієнтовний перелік тем індивідуальних завдань

Підготувати письмову доповідь (есе), реферат на одну із поданих тем:

- Значення римської юриспруденції для формування і розвитку права.
- Вплив римського права на становлення цивільного законодавства сучасних правових систем.
- Кодифікація Юстиніана: історичне значення.
- Історичні етапи розвитку судочинства у Стародавньому Римі.
- Приватні корпорації у Стародавньому Римі.
- Структура римського права та його основні системи.
- Види джерел римського приватного права.
- Кодифікація римського права.
- Види позовів у Стародавньому Римі.
- Юридична особа в римському приватному праві.
- Поняття речового і зобов'язального права.
- Формування поняття про право власності у Стародавньому Римі.
- Заставне право в Стародавньому Римі.
- Квзіконтракти в Стародавньому Римі.
- Основні етапи розвитку римського спадкового права.
- Поняття та класифікація речей у римському праві.
- Способи набуття права власності.
- Підстави виникнення зобов'язання.
- Поняття та види договорів у Стародавньому Римі.
- Поняття і види порядків спадкування у Стародавньому Римі.

7. Засоби оцінювання

Об'єктами контролю знань, що оцінюються, є робота студентів на лекціях, семінарських (практичних) заняттях, якість та своєчасність виконання індивідуальних і домашніх завдань, поточних модульних робіт. Контрольні заходи здійснюються викладачами і включають поточний і підсумковий контроль.

Поточний контроль знань студентів здійснюється при проведенні лекцій, семінарських (практичних), шляхом перевірки виконання індивідуальних завдань.

Під час проведення семінарських (практичних) занять застосовуються такі методи контролю, як усне та письмове опитування студентів з питань, визначених планом заняття, дискусійне обговорення проблемних питань з теми заняття, письмове складання студентами тестів та інше.

Поточна успішність студентів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюються за допомогою національної шкали оцінок («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Критерії оцінювання відповіді студента на семінарському (практичному) занятті:

«5» - вичерпна і глибока відповідь на питання семінарського (практичного) заняття. Студент виявив всебічне, систематичне й глибоке знання матеріалу, глибоко засвоїв основну й додаткову літературу з теми, рекомендовану планом. Доповідає активно й упевнено, не прив'язаний до конспекту. Відповідь вирізняється точністю використаних термінів. Матеріал викладається послідовно й логічно. У розумінні та викладі навчального матеріалу студент виявляє науковий підхід і творчі здібності. Після завершення доповіді відповідає на всі питання викладача та товаришів.

«4» - студент виявляє достатньо повне знання матеріалу, не припускається у відповіді суттєвих неточностей, засвоїв основну літературу, рекомендовану викладачем у плані семінарського (практичного) заняття. Дає відповіді на запитання викладача та одногрупників. Нерідко звертається до конспекту.

«3» - студент виявляє знання матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і роботи за фахом. Доповідач прикутий до конспекту, припускається грубих помилок. Матеріал частково розкриває проблему. Відповідає на поставлені запитання з помилками, однак спроможний зі сторонньою допомогою виправити їх.

«2» - студент читає з конспекту. Матеріал розкриває проблему поверхово чи фрагментарно або зовсім не розкриває сутності питання. На запитання викладачів та студентів відповісти не може.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ РИМСЬКОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА»

1. Поняття і структура римського права.
2. Основні системи римського приватного права.
3. Поняття та предмет римського приватного права.
4. Принципи римського приватного права
5. Етапи розвитку римського приватного права.
6. Поняття і типи рецепції римського права.
7. Форми і види рецепції римського права.
8. Роль римського приватного права у виникненні й розвитку правових систем у країнах Європи.
9. Етапи західноєвропейської рецепції римського права.
10. Поняття та загальна характеристика джерел римського приватного права.
11. Види джерел римського приватного права.
12. Звичаї в Стародавньому Римі.
13. Закони в Стародавньому Римі. Закони XII таблиць як збірник звичаєвого права.
14. Постанови народних зборів у республіканський період.
15. Сенатусконсульти (senatus consulta) періоду принципату.
16. Форми діяльності юристів у Стародавньому Римі.
17. Право цивільне і право преторське.
18. Римські магістрати і значення їх едиктів для вироблення нової системи права.
19. Імператорські конституції, їх види та кодифікація.

20. Кодифікація Юстиніана.
21. Поняття особи у римському праві.
22. Поняття та історичні особливості правоздатності особи в Стародавньому Римі.
23. Стан свободи (*status libertatis*), стан громадянства (*status civitatis*) і сімейний стан (*status familiae*) особи в Стародавньому Римі.
24. Виникнення, припинення та обмеження правоздатності особи в Стародавньому Римі.
25. Дієздатність особи в Стародавньому Римі.
26. Опіка та піклування в Стародавньому Римі.
27. Римське громадянство (виникнення, набуття, припинення).
28. Правове становище римських громадян.
29. Правове становище латинів.
30. Правове становище перегринів.
31. Правове становище вільновідпущеників.
32. Правове становище колонів.
33. Правове становище рабів.
34. Юридична особа в римському приватному праві.
35. Представництво в римському приватному праві.
36. Римська сім'я, її історичний розвиток.
37. Агнатське споріднення.
38. Когнатське споріднення.
39. Шлюб у Стародавньому Римі, його історичний розвиток.
40. Шлюб із чоловічою владою (*cum manu*).
41. Шлюб без чоловічої влади (*sine manu*).
42. Конкубінат.
43. Укладання і припинення шлюбу в Стародавньому Римі.
44. Правовідносини подружжя у Стародавньому Римі.
45. Придане (*dos*).
46. Правовідносини батьків і дітей у Стародавньому Римі. Еманципація.
47. Форми захисту прав у Стародавньому Римі: загальна характеристика.
48. Приватна саморозправа.
49. Поняття і види римського цивільного процесу.
50. Легісакційний процес.
51. Формулярний процес.
52. Екстраординарний процес.
53. Поняття і види позовів.
54. Речовий позов (*actio in rem*) та особистий позов (*actio in personam*).
55. Позовна давність.
56. Спеціальні засоби преторського захисту.
57. Поняття та класифікація речей у римському праві.
58. Поділ речей на манциповані (*res mancipi*) і неманциповані (*res nec mancipi*).
59. Поняття, загальна характеристика та види речових прав.
60. Інститут володіння: правова природа та формування у Стародавньому Римі.
61. Виникнення і припинення володіння (посідання).
62. Види володіння.
63. Захист володіння.
64. Співвідношення володіння та права власності.
65. Поняття права власності, його формування у Стародавньому Римі.
66. Види права власності.
67. Спільна власність
68. Способи набуття права власності
69. Обмеження права власності.
70. Припинення права власності.

71. Захист права власності: загальна характеристика
72. Віндикаційний позов.
73. Поняття та види прав на чужі речі.
74. Сервітут.
75. Земельні сервітути.
76. Особисті сервітути.
77. Емфітевзис.
78. Суперфіцій.
79. Завтавне право.
80. Поняття зобов'язання. Відмінність речового та зобов'язального права.
81. Види зобов'язань.
82. Сторони у зобов'язанні.
83. Множинність осіб у зобов'язанні.
84. Підстави виникнення зобов'язання.
85. Зміст зобов'язання.
86. Виконання зобов'язання.
87. Забезпечення виконання зобов'язання.
88. Наслідки невиконання зобов'язання.
89. Вина в римському праві.
90. Припинення зобов'язання.
91. Поняття і правова природа договорів.
92. Види договорів у римському праві.
93. Консенсуальні контракти.
94. Зміст договору.
95. Умови дійсності договорів.
96. Вільне волевиявлення сторін договору як умова його дійсності.
97. Вербальні контракти.
98. Укладення договорів.
99. Стипуляція.
100. Літеральні контракти.
101. Синграф і хірограф.
102. Договір купівлі- продажу.
103. Договір найму.
104. Договір доручення.
105. Реальні контракти.
106. Договір позики (*mutuum*) та договір позички (*commodatum*).
106. Безіменні контракти.
107. Пакти.
108. Квазіконтракти.
109. Ведення чужих справ без доручення (*negotiorum gestio*).
110. Становлення поняття та загальна характеристика зобов'язань із деліктів.
111. Види деліктних зобов'язань.
112. Квазіделікти.
113. Поняття спадкового права, основні етапи його розвитку в Стародавньому Римі.
114. Види порядків спадкування.
115. Спадкування за заповітом.
116. Спадкування за законом.
117. Прийняття спадщини.
118. Легати та фідейкоміси.
119. Захист спадкових прав.

8. Критерії та система оцінювання результатів навчання.

Загалом підсумкове оцінювання навчальної діяльності студента з навчальної дисципліни «Основи римського приватного права» здійснюється за 4-бальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), 100-бальною шкалою та за шкалою ECTS. Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в 4-бальну та шкалу ECTS. здійснюється в такому порядку:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29		F	необхідне повторне вивчення курсу

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література:

1. Агафонов С.А. Римське право : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Київський національний економічний ун-т. - К. : КНЕУ, 2005. - 144 с.
2. Гай. Институции / Перевод Ф. Дыдынского / Под ред. Л.Л. Кофанова и В.А.Савельева. - М.: Юристъ, 1997. - 368 с.
3. Дигесты Юстиниана / Перевод с латинского; Отв. ред. Л.Л. Кофанов. В восьми томах. - М.: «Статут», 2002. - 231 с.
4. Кирпичов О.А., Соловйова В.В. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. - Донецьк : Юго-Восток, 2007. - 320 с.
5. Орач Є.М., Тищик Б.И. Римське приватне право. Академічний курс : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - К. : Ін Юре, 2012. - 390 с.
6. Основи римського приватного права: Підручник / В.І. Борисова, Л.М. Баранова, М.В. Домашенко та ін.; За заг. ред. В.І. Борисової та Л.М. Баранової. - Х.: Право, 2008. - 224 с.
7. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право : підруч. - 2-ге вид. - К. : Юрінком Інтер, 2009. - 528 с.
8. Підпригора О.А. Римське приватне право. Академічний курс : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів. - 3 вид., перероб. та доп. - К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2001. - 440 с.
9. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [І.О. Ізарова, Т.М. Вахонєва, Н.В. Павловська] ; за заг. ред. канд. юрид. наук І.О. Ізарової. - Чернігів : [Черніг. держ. ін-т права, соц. технологій та праці], 2010. - 300 с.
10. Макарчук В.С. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вузів. - К. : Атіка, 2007. - 256 с.
11. Трофанчук Г.І. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вузів. - К. : Атіка, 2006. - 248 с.
12. Скрипилев Е.А. Основы римского права : Конспект лекций. - 4-е изд. - М.: Ось-89, 2005. - 208 с.
13. Сліпченко С.О., Шишка Р.Б. Римське приватне право в таблицях / Національний ун-т внутрішніх справ. - Х.: Нац. ун-т внутр. справ, 2001. - 252 с.

Додаткова література:

14. Агафонов С. Особливості припинення шлюбу розлученням за стародавнім римським цивільним правом // Юридичний журнал. - 2005. - № 10. - С. 64-66.
15. Балко О. Становлення інституту шлюбу в римському праві та у країнах романо-германського типу правової системи // Віче. - 2010. - № 12. - С.5-6.
16. Безклубий І. Інститут евікції в Стародавньому Римі та цивільному праві України // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2008.
17. № 5. - С.44-55.
18. Безрук Л. Розвиток інституту іпотеки в Стародавньому Римі // Економіка, Фінанси, Право. - 2009. - № 5. - С.34-38.
19. Берестова І. Безпідставне збагачення: інститут набуття, зберігання майна без достатньої правової підстави у системі римського права // Вісник прокуратури. - 2003. - № 10. - С. 6064.
20. Братасюк В. Римське право як форма вираження принципу суб'єктивно-індивідуальної волі // Українське право. - 2003. - №1. - С. 207-212.
21. Браткин Д. Судебный прецедент в римском Египте (I-III вв. н.э.) // Весник древней истории. - 2008. - № 3. - С. 81-93.
22. Буткевич О. Міжнародно-правові погляди глосаторів і постглосаторів // Часопис Київського університету права. - 2007. № 3. - С.169-173.
23. Васильченко В.В. Рецепція римського спадкового права у
24. сучасному спадковому праві України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський нац.ун-т ім.Т.Шевченка. - К.: Київський нац.ун-т ім.Т.Шевченка, 1997. - 19 с.
25. Васильченко В.В. Римське спадкове право на тлі права сучасного. Запоріжжя: Верже, 1999. - 130 с.
26. Вовк В. Взаємозв'язок релігії, магії і права у римській культурі // Часопис Київського університету прав. - 2008. - № 4. - С. 24-29.
27. Вовк В. Знаково-символічний характер одягу в межах римського права // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. - 2010. - № 2. - С. 267-274.
28. Вовк В. Приватно-правова технологія стародавніх римлян як конструювання правової

- реальності // Адвокат. - 2009. - № 2. - С. 22-25.
29. Вовк В. Промовляння і мовчання як конструктивні елементи римського права // Адвокат. - 2009. - № 3. - С. 39-42.
 30. Вовк В. Римська правова дійсність і комедії Плавта // Часопис Київського університету права. - 2010. - № 1. - С. 23-27.
 31. Вовк В. Смерть та мертве тіло як елементи римського права // Часопис Київського університету права. - 2009. - № 4. - С. 26-31.
 32. Вовк В. Тіло раба як феномен правової дійсності // Часопис Київського університету права. - 2009. - № 1. - С. 25-30.
 33. Вовк В. Юридична рівність у римському праві // Адвокат. - 2009. № 6. - С. 29-32.
 34. Вовк В.М. Римське право як феномен правової дійсності: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.12 / Нац. акад. внутр. справ. - К., 2011. - 32 с.
 35. Гетьман-Павлова И. Народные иски из квазиделиктов в римском праве // Государство и право. - 2007. - № 5. - С. 101-108.
 36. Гонгало Р.Ф. Суперфіцій у римському праві та контексті правової його рецепція у сучасному цивільному праві України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / НАН України ; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. - К.: НАН України ; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького, 2000. - 18 с.
 37. Гусарев С. Юридична професія в контексті правової спадщини Риму // Часопис Київського університету права. - 2006. - № 1. - С. 21-24.
 38. Гутьєва В.В. Емфітевзис у римському праві та його рецепція у праві України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 /
 39. Львівський нац.ун-т ім. Івана Франка. - К.: НАН України ; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького, 2000. - 18 с.
 40. Дмитрієва Ю. Виникнення та розвиток інституту простого товариства: роль римського приватного права у цьому процесі // Право України. - 2007. - № 6. - С.126-130.
 41. Достдар Р. Рецепція греко-римського права в цивільному уложенні // Юридична Україна. - 2009. - № 1. - С. 65-66.
 42. Древний Рим : энциклопедический справочник : пер. с англ. / Л. Адкинс, Р. Адкинс. - М.: Вече, 2009. - 528 с.
 43. Древний Рим. Взлет и падение империи : пер. с англ. / С. Бейкер. СПб. : Амфора, 2008. - 452 с.
 44. Задорожній Ю.А. Римське право - доктринальна першооснова права та юридичної науки в країнах романо-германської правової сім'ї та України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 /
 45. Київський національний ун-т внутрішніх справ. - К.: Київський національний ун-т внутрішніх справ, 2008. - 21 с.
 46. Задорожній А. «Руська правда» і Римське право: порівняльний аспект // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2009. - № 1. - С.49-53.
 47. Задорожній Ю. Започаткування римським правом принципів права у країнах романо-германської правової сім'ї // Право України. - 2010. - № 3. - С. 272-276.
 48. Задорожній Ю. Роль римського права у процесі становлення та розвитку університетів у країнах Західної Європи // Право України. - 2009. - № 3. - С.153-160.
 49. Задорожній Ю. Формування інституту позадоговірних зобов'язань у римському праві // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2006. - № 13. - С.113-117.
 50. Закорецька Л. Види прав на чужі речі: порівняльний аналіз за римським приватним правом та сучасним цивільним правом // Право України. - 2007. - № 8. - С. 104-107.
 51. Иванова И. Защита прав лиц, не участвовавших в деле, в римском гражданском процессе // Вестник Моск. ун-та. Сер.11. Право. - №1. - С. 81-92.
 52. Качур В. Природні умови обмеження правосуб'єктності фізичних осіб у Стародавньому Римі // Часопис Київського університету права. - 2010. - № 3. - С. 8-12.
 53. Качур В. Соціальні умови обмеження правосуб'єктності фізичних осіб у Стародавньому Римі // Часопис Київського університету права. - 2010. - № 4. - С. 23-27.
 54. Качур В. Співвідношення понять «Persona», «Status» і «Caput» у римському праві // Часопис Київського університету права. - № 2. - С. 21-25.
 55. Колосова А. Римське приватне право та його вплив на розвиток сучасного цивільного права // Юридична Україна. - 2006. - № 9. - С. 22-25.

56. Кофанов Л. Римская civitas и муниципальное право эпохи Республики // Весник Древней истории. - 2007. - № 3. - С. 101119.
57. Кофанов Л. Сакральное право и эволюция так называемых «Царских законов» в VIII-VI вв. до н.э. // Весник Древней истории. - 2006. - № 1. - С. 41-71.
58. Кузищин В. Формирование права частной собственности в Римской юриспруденции во II-I вв. до н.э. // Вопросы истории. - 2008. - № 6. - С. 26-36.
59. Лингготт З. Право и юрисдикция в римском праве // Весник древней истории. - 1998. - № 4. - С.30-36.
60. Майданник Н. Поняття і місце натуральних зобов'язань у приватному праві Стародавньому Риму // Юридична Україна. - 2007. - № 8. - С. 64-69.
61. Михайлюк О. Формування інституту поруки у римському приватному праві // Юридична Україна. - 2005. - № 2. - С. 34-39.
62. Павленко Д. Принцип добросовісності в римському праві та зобов'язальному праві України: порівняльний аналіз // Підприємництво, господарство і право. - 2006. - № 4. - С. 129132.
63. Паракуда О. Виникнення ідеї гарантії як способу забезпечення зобов'язань у римському приватному праві // Наше право. - 2008. № 4. - С. 16-21.
64. Петрова Л.В., Петренко С.В. До рецепції римського права // Правова держава. - 2002. - С. 426-433.
65. Підпригора О. Захист володіння за римським приватним правом // Право України. - 1999. - № 4. - С. 18-35.
66. Підпригора О. Римське право і майбутнє правової системи України // Вісник академії правових наук України. - 1999. - № 1. С. 95-103.
67. Піцан О. Відносини творчості та їх правове регулювання у Стародавньому Римі // Адвокат. - 2004. - № 4. - С. 40-42.
68. Прутян Д. Інститут опіки за римським правом та його рецепція в сучасному законодавстві України // Юридический весник. - 2000. № 4. - С.145-151.
69. Рабінович С. З історії античного праворозуміння // Юридична Україна. - 2006. - № 10. - С. 6-9.
70. Рабінович С. Нормативні образи «природного»: римське право і сучасність // Вісник академії правових наук України. - 2008. - № 2. - С.47-56.
71. Рибачок В. Становлення інституту іпотеки та механізму оформлення іпотечних договорів за часів римського права // Часопис Київського університету права. - 2009. - № 3. - С.150- 156.
72. Римське право і сучасність : матеріали Міжнар. наук. конф., 24 трав. 2013 р. / Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Півд. регіон. центр Нац. акад. прав. наук України, Міжнар. гуманіт. ун-т ; [упоряд.: Н. С. Адаховська ; за заг. ред. Є. О. Харитонова]. - О. : Фенікс, 2013. - 364 с.
73. Римське право та правова культура Європи / ред. А. Дембінські, М. Йоньца ; Люблінський католицький ун-т Іоана Павла II, Люблінська школа бізнесу Фундації Розвитку ЛКУ. - Люблін : Видавництво Люблінського католицького ун-ту, 2008. - 141 с.
74. Русу С.Д. Суб'єктний склад деліктних зобов'язань за римським приватним правом та у сучасному цивільному праві України // Юридический весник. - 2004. - № 4. - С.110-116.
75. Северова О. Представництво за римським правом // Юридический весник. - 2000. - № 4. - С.112-115.
76. Сильвестрова Е. Проблемы развития системы источников права в постклассическую эпоху (IV-VI н.э.) // Весник Древней истории. - 2007. - № 4. - С.178-183.
77. Сморгчов А. Источники и характер магистратского права на ауспиции: анализ акта Renuntiatio // Весник древней истории. - 2010. - № 1. - С. 31-49.
78. Соколинський Д. Притримання у римському праві // Вісник Одеського ін-ту внутр. справ. - 2005. - № 3. - С.156-162.
79. Спиченко Н. Правовое положение вольноотпущенника в эпоху Римской империи // Весник Древней истории. - 2006. - № 1. - С. 23-39.
80. Гарнавська А. Правовий та юридичний статус особи у Древньому Римі // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. - 2009. - № 1. - С.199-204.
81. Харитонова О. Циклічний розвиток європейської цивілізації як чинник рецепції античного права // Середньовічна Європа: погляд з кінця XX століття: матеріали міжнародної наукової конференції. Чернівці, 2000. - С. 12-17.
82. Шаркова І. Добросовісність (bona fides) в системі понять римського приватного права // Юридична Україна. - 2006. - № 12. С. 56-60.

83. Шаркова І.М. Римське приватне право (казуси добросовісності) : навч. посіб. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф.Г. Бурчака. - К.: НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України, 2013. - 103 с.

Інформаційні ресурси

84. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт : Законодавство України. - Режим доступу до електронних документів : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/index/>
85. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт : Законотворча діяльність Верховної Ради України : Законопроекти : Пошук за реквізитами. - Режим доступу до електронних документів : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc2.
86. Президент України : офіційне інтернет-представництво : Офіційні документи. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.president.gov.ua/documents/>.
87. Урядовий портал : єдиний веб-портал виконавчої влади України : Нормативно-правова база : База документів : Пошук документів за реквізитами. - Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.kmu.gov.ua/control/npd/search>.
88. Офіційний вісник України : Єдине повне офіційне періодичне видання нормативно-правових актів України. - Режим доступу до електронних документів : <http://ovu.com.ua/>.
89. Бібліотечно-бібліографічні ресурси
90. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт/ : Бібліотечно-бібліографічні ресурси : Бібліографічний моніторинг. - Режим доступу до електронних документів <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.
91. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Інтернет-сторінка. - Режим доступу до електронних документів : <http://www.nbu.gov.ua/>.
92. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Система каталогів і картотек. - Режим доступу до електронних документів : http://www.nbu.gov.ua/db/library_db.html.
93. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : пошукова система сайту: Система каталогів і картотек : Каталог книжкових видань : Пошук у електронному каталозі. - Режим доступу до електронних документів : <http://www.nbu.gov.ua/db/opac.html>.
94. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : пошукова система сайту : Система каталогів і картотек : Електронний фонд (тематичні та видові зібрання публікацій) : Електронна бібліотека авторефератів дисертацій : Пошук у електронній бібліотеці авторефератів дисертацій. - Режим доступу до електронних документів. - <http://www.nbu.gov.ua/eb/ard.html>.